

Oceny działalności Państwowej Komisji Wyborczej i stosunek do projektu nowych zasad jej wyłaniania

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836

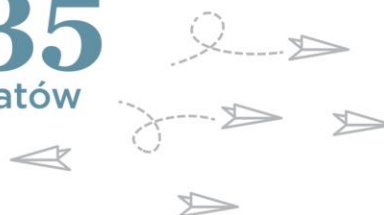
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735

komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600

ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000

respondentów

Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W listopadzie 2014 roku Państwowa Komisja Wyborcza była przedmiotem krytyki w związku z m.in. nieprawidłowym działaniem systemu informatycznego podczas I tury wyborów samorządowych i wynikającym z tego blisko tygodniowym opóźnieniem w ogłoszeniu oficjalnych wyników głosowania. W badaniu przeprowadzonym w grudniu 2014 roku większość badanych (63%) negatywnie oceniała działalność PKW, a tylko 22% pozytywnie. Chociaż przewodniczący komisji i jej członkowie, którzy byli odpowiedzialni za przeprowadzenie wyborów samorządowych, zrzekli się pełnionych funkcji 1 grudnia 2014 roku, a wcześniej do dymisji podał się sekretarz PKW – szef Krajowego Biura Wyborczego, społeczne oceny PKW rejestrowane w styczniu i kwietniu 2015 roku były niewiele lepsze niż uzyskane zaraz po wyborach samorządowych.

Wyraźna poprawa ocen działalności Państwowej Komisji Wyborczej nastąpiła dopiero w maju 2015 roku – między pierwszą a drugą turą wyborów prezydenckich. Po drugiej turze wyborów oceny te jeszcze nieco się poprawiły. Kolejną znaczącą poprawę ocen działalności PKW odnotowaliśmy w listopadzie 2015 roku (po wyborach do Sejmu i Senatu), kiedy to jej pracę dobrze oceniała większość badanych (59%), a jedynie 15% wyrażało negatywne opinie.

Obecnie¹ działalność Państwowej Komisji Wyborczej pozytywnie ocenia znów mniej niż połowa Polaków (47%, od listopada 2015 roku spadek o 12 punktów procentowych), natomiast odsetek ocen złych jest taki sam jak po ostatnich wyborach parlamentarnych, czyli rekordowo niski (15%). Należy jednak podkreślić, iż blisko dwie piąte badanych (38%) nie potrafi ocenić działań PKW, co można tłumaczyć przede wszystkim tym, że od ostatnich wyborów ogólnokrajowych, podczas których funkcjonowanie tej instytucji jest najbardziej widoczne dla przeciętnego wyborcy, minęło już sporo czasu.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (331) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 1–7 grudnia 2017 roku na liczącej 925 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

CBOS

RYS. 1. Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?

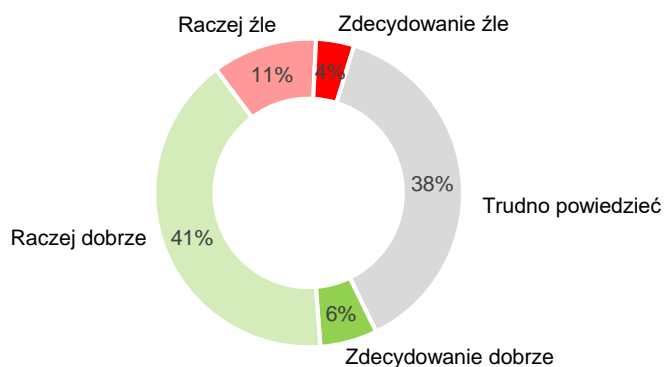
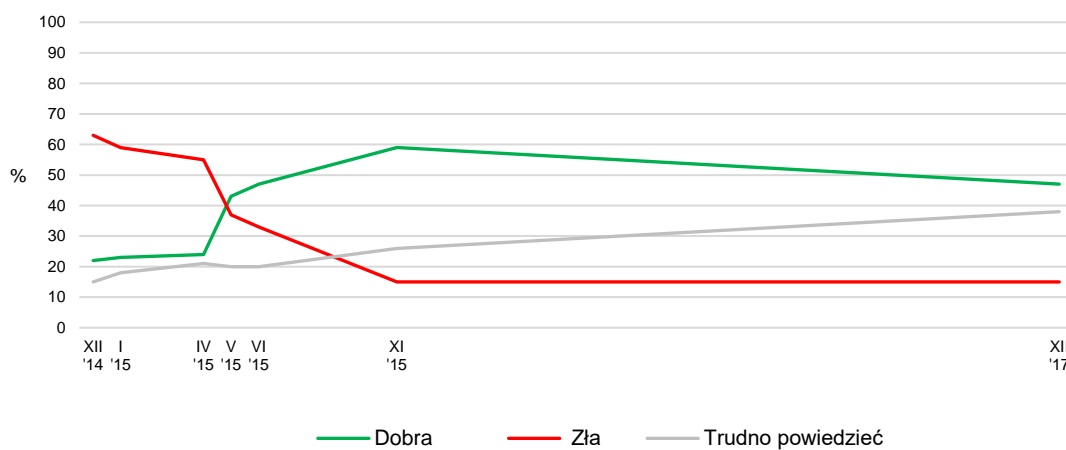

TABELA 1

Oceny działalności Państwowej Komisji Wyborczej	Wskazania respondentów według terminów badań						
	XII 2014	I 2015	IV 2015	V 2015	VI 2015	XI 2015	XII 2017
	w procentach						
Dobra	22	23	24	43	47	59	47
Zła	63	59	55	37	33	15	15
Trudno powiedzieć	15	18	21	20	20	26	38

CBOS

RYS. 2. Zmiany ocen działalności Państwowej Komisji Wyborczej

Z wielozmiennowych analiz statystycznych² wynika, iż oceny działalności Państwowej Komisji Wyborczej najbardziej różnicuje stopień zainteresowania polityką. Najwięcej krytycznych opinii o PKW wyrażają nieliczni badani deklarujący bardzo duże zainteresowanie tym, co się dzieje w życiu politycznym (w tej grupie blisko co trzeci ocenia ją źle). Natomiast najwięcej pozytywnych ocen PKW (61%) jest wśród respondentów deklarujących duże zainteresowanie polityką, uważnie śledzących to, co się w niej dzieje. Dobrze ocenia ją też większość (54%) badanych średnio zainteresowanych wydarzeniami politycznymi.

TABELA 2

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?	Jak określił(a)by Pan(i) swoje zainteresowanie polityką? Czy jest ono:				
	bardzo duże – uważnie (szczegółowo) śledzi Pan(i) prawie wszystko, co się dzieje w polityce	duże – dość uważnie śledzi Pan(i) to, co się dzieje w polityce	średnie – śledzi Pan(i) jedynie główne wydarzenia	nikłe, niewielkie – często umykają Pana(i) uwadze nawet ważne wydarzenia	żadne – praktycznie Pana(i) to nie interesuje
	w procentach				
Dobrze	42	61	54	41	27
Źle	32	17	14	13	16
Trudno powiedzieć	26	22	32	46	58

Oceny działalności Państwowej Komisji Wyborczej różnicują również sympatie partyjne, a także wiek badanych. Wprawdzie opinie poszczególnych elektoratów nie różnią się zasadniczo, jednak najwięcej pozytywnych ocen działalności PKW wystawiają badani zamierzający głosować w hipotetycznych wyborach do Sejmu na Nowoczesną (62%). Dobrze ocenia ją także ponad połowa potencjalnych elektoratów Prawa i Sprawiedliwości (56%) oraz Platformy Obywatelskiej (53%). Wśród chcących oddać głos w wyborach do Sejmu na Kukiz'15 blisko połowa (48%) nie potrafi ocenić działalności PKW, a pozostali częściej postrzegają ją pozytywnie (42%) niż negatywnie (11%). Badani, którzy zamierzają uczestniczyć w ewentualnych wyborach parlamentarnych, ale jeszcze nie wiedzą, na kogo zagłosują, w większości nie mają zdania o pracy PKW (54%). Jednak także w tej grupie znacznie więcej jest ocen pozytywnych (39%) niż negatywnych (7%).

TABELA 3

Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Dobrze	56	53	42	62	39
Źle	16	15	11	14	7
Trudno powiedzieć	28	31	48	24	54

² Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

Biorąc pod uwagę wiek badanych można zauważyć, iż najbardziej krytyczni w stosunku do działalności PKW są badani mający od 45 do 54 lat, spośród których 22% ocenia ją źle (zob. tabelę aneksową nr 1).

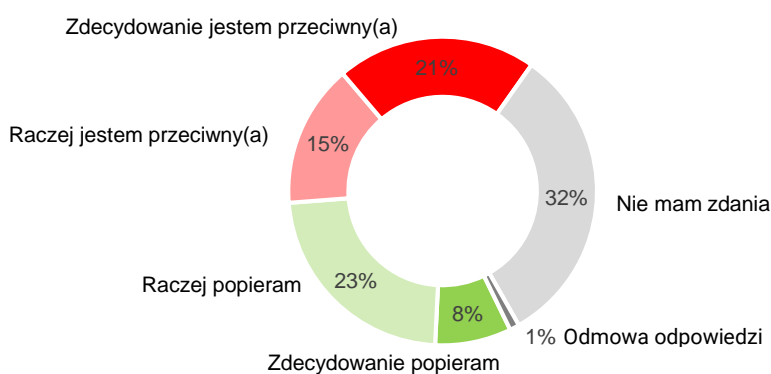
Według obowiązującego kodeksu wyborczego³ w skład Państwowej Komisji Wyborczej wchodzi trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego, wskazanych przez prezesa TK, trzech sędziów Sądu Najwyższego, wskazanych przez pierwszego prezesa SN i trzech sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego, wskazanych przez prezesa NSA. W Sejmie trwają prace nad poselskim projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych⁴, w którym zaproponowano, aby w skład PKW wchodził jeden sędzia TK, wskazany przez prezesa TK, jeden sędzia NSA, wskazany przez prezesa NSA oraz siedem osób wskazanych przez Sejm, mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego (wymóg nie dotyczyłby osoby, która ma co najmniej trzyletni staż pracy na stanowisku prokuratora, prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jej wiceprezesa lub radcy albo taki sam staż pracy w wykonywaniu w Polsce zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza oraz osoby, która pracowała w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie badawczym lub innej placówce naukowej, mając tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych). Ponieważ projekt ten wzbudził dużo dyskusji medialnych, w grudniowym badaniu zapytaliśmy Polaków o ich stosunek do proponowanych zmian. Opinia publiczna jest w tej kwestii mocno podzielona, przy czym nieco więcej jest przeciwników proponowanych zmian (36%) niż ich zwolenników (31%). Warto też podkreślić, że o ile wśród przeciwników poselskiej propozycji zmian dominują osoby wyrażające swoją opinię w sposób zdecydowany (21%), o tyle wśród popierających ją większość stanowią umiarkowani ich zwolennicy (23%). Blisko co trzeci ankietowany (32%) nie ma wyrobionego zdania w tej sprawie.

---

³ <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20110210112/U/D20110112Lj.pdf>

⁴ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/07868D7E8E38658BC12581D7004FA309/%24File/2001.pdf>

RYS. 3. Państwowa Komisja Wyborcza składa się obecnie z 9 sędziów, po 3 z Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. W Sejmie złożony został projekt zmian, zgodnie z którym w skład PKW wejdzie po jednym sędzim TK i NSA, wskazanym przez ich prezesów oraz 7 osób wskazanych przez Sejm. Sejm będzie wybierał członków PKW spośród osób mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego lub mających co najmniej trzyletni staż pracy jako prokuratorzy, adwokaci, radcy prawni, notariusze albo będących co najmniej doktorami habilitowanymi nauk prawnych. Czy popiera Pan(i) takie zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?

Wielozmiennowe analizy statystyczne⁵ wykazały, iż opinie w tej kwestii związane są przede wszystkim z afiliacjami partyjnymi badanych, przy czym na tle pozostałych dużym poparciem dla zmian w sposobie powoływania PKW wyróżniają się ci, którzy deklarują zamiar głosowania w wyborach do Sejmu na Prawo i Sprawiedliwość (66% w tej grupie). W potencjalnych elektoratach Platformy Obywatelskiej i Nowoczesnej zdecydowanie dominują przeciwnicy zaproponowanych zmian (odpowiednio: 73% i 65%), natomiast blisko połowa zwolenników Kukiz'15 (46%) oraz osób zamierzających głosować, ale niezdecydowanych na kogo oddać głos (45%), nie potrafi zająć stanowiska w tej kwestii.

⁵ Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

TABELA 4

Państwowa Komisja Wyborcza składa się obecnie z 9 sędziów, po 3 z Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. W Sejmie złożony został projekt zmian, zgodnie z którym w skład PKW wejdzie po jednym sędzim TK i NSA, wskazanym przez ich prezesów oraz 7 osób wskazanych przez Sejm. Sejm będzie wybierał członków PKW spośród osób mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego lub mających co najmniej trzyletni staż pracy jako prokuratorzy, adwokaci, radcy prawni, notariusze albo będących co najmniej doktorami habilitowanymi nauk prawnych. Czy popiera Pan(i) takie zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?

	Na kandydata której partii/inicjatywy politycznej głosował(a)by Pan(i) w wyborach do Sejmu?				
	Prawo i Sprawiedliwość (wraz z Solidarną Polską i Porozumieniem)	Platforma Obywatelska RP	Kukiz'15	Nowoczesna	Trudno powiedzieć, jeszcze nie wiem, waham się
	w procentach				
Zdecydowanie popieram	22	4	4	0	0
Raczej popieram	44	9	13	12	7
Raczej jestem przeciwny(a)	7	30	21	23	22
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	2	43	15	42	25
Nie mam zdania	24	14	46	23	45
Odmowa odpowiedzi	1	0	2	0	1

Na stosunek do proponowanych zmian w niewielkim stopniu wpływa też ocena dotychczasowej działalności Państwowej Komisji Wyborczej. Mimo że wśród tych, którzy źle oceniają działalność obecnej PKW, stosunek do proponowanych zmian w sposobie jej powoływania jest podzielony, to jednak w tej grupie najwięcej jest zdecydowanych zwolenników zmian zaproponowanych przez posłów (15%).

TABELA 5

Państwowa Komisja Wyborcza składa się obecnie z 9 sędziów, po 3 z Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. W Sejmie złożony został projekt zmian, zgodnie z którym w skład PKW wejdzie po jednym sędzim TK i NSA, wskazanym przez ich prezesów oraz 7 osób wskazanych przez Sejm. Sejm będzie wybierał członków PKW spośród osób mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego lub mających co najmniej trzyletni staż pracy jako prokuratorzy, adwokaci, radcy prawni, notariusze albo będących co najmniej doktorami habilitowanymi nauk prawnych. Czy popiera Pan(i) takie zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?

	Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zdecydowanie popieram	8	15	5
Raczej popieram	31	23	15
Raczej jestem przeciwny(a)	18	14	11
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	24	23	16
Nie mam zdania	19	25	52
Odmowa odpowiedzi	0	0	2

Warto też zauważyć, iż zwolennicy zmian zaproponowanych przez posłów stanowią ponad połowę (52%) osób identyfikujących się z prawicą, natomiast prawie dwie trzecie (62%) osób o poglądach lewicowych jest im przeciwnych (zob. tabelę aneksową nr 2).

Po wyborach prezydenckich i parlamentarnych z 2015 roku udało się Państwowej Komisji Wyborczej zyskać pozytywny odbiór w społeczeństwie. Obecnie dobre oceny działalności PKW trzykrotnie przeważają nad negatywnymi (47% wobec 15%).

Parlamentarny projekt zmian w sposobie tworzenia PKW dość mocno dzieli opinię publiczną, przy czym nieco więcej jest przeciwników proponowanych zmian (36%) niż ich zwolenników (31%). Blisko co trzeci ankietowany (32%) nie ma zdania w tej sprawie.

Opracowała
Barbara Badora

TABELA 1

		Jak by Pan(i) ocenił(a) działalność Państwowej Komisji Wyborczej?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć / Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	
Ogółem		47	15	38	925
Płeć	Mężczyźni	50	18	33	435
	Kobiety	45	13	42	490
Wiek	18-24 lata	52	14	34	71
	25-34	49	9	42	179
	35-44	53	16	31	173
	45-54	44	22	35	139
	55-64	47	16	38	168
	65 lat i więcej	40	17	43	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	43	14	44	367
	Miasto do 19 999	46	22	33	130
	20 000 - 99 999	54	12	34	198
	100 000 - 499 999	49	19	33	136
	500 000 i więcej mieszk.	47	16	37	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	40	13	47	175
	Zasadnicze zawodowe	44	18	38	227
	Średnie	46	17	37	281
	Wyższe	56	13	32	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	56	9	35	110
	Średni personel, technicy	64	11	25	29
	Pracownicy adm.-biurowi	54	15	31	65
	Pracownicy usług	48	8	44	53
	Robotnicy wykwalifikowani	47	17	35	107
	Robotnicy niewykwalifik.	47	27	27	45
	Rolnicy	43	7	50	45
	Pracujący na własny rach.	45	19	36	37
	Bezrobotni	32	27	41	28
	Emeryci	41	17	42	241
	Renciści	42	24	34	54
	Uczniowie i studenci	58	12	30	37
	Gospodynie domowe i inni	47	11	42	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	58	13	30	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	41	23	36	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	52	13	35	227
	prywatnym gosp. rolnym	45	7	48	46
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	43	20	37	78
	Od 650 zł do 999 zł	59	13	28	116
	Od 1000 zł do 1399 zł	47	13	40	149
	Od 1400 zł do 1999 zł	46	18	36	176
	2000 zł i więcej	56	15	29	180
Ocena własnych war. mater.	Źłe	32	21	47	60
	Średnie	45	14	41	336
	Dobre	50	15	34	530
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	36	14	50	39
	Raz w tygodniu	51	14	36	420
	1-2 razy w miesiącu	43	15	41	144
	Kilka razy w roku	50	16	34	219
	W ogóle nie uczestniczy	34	23	43	98
Poglądy polityczne	Lewica	53	18	29	161
	Centrum	56	15	29	232
	Prawica	49	16	35	309
	Trudno powiedzieć	31	11	58	209

TABELA 2

		Państwowa Komisja Wyborcza składa się obecnie z 9 sędziów, po 3 z Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego i Naczelnego Sądu Administracyjnego. W Sejmie złożony został projekt zmian, zgodnie z którym w skład PKW wejdzie po jednym sędzim TK i NSA, wskazanym przez ich prezesów oraz 7 osób wskazanych przez Sejm. Sejm będzie wybierał członków PKW spośród osób mających kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego lub mających co najmniej trzyletni staż pracy jako prokuratorzy, adwokaci, radcy prawni, notariusze albo będących co najmniej doktorami habilitowanymi nauk prawnych. Czy popiera Pan(i) takie zmiany czy też jest Pan(i) im przeciwny(a)?						Liczba osób
		Zdecydowanie popieram	Raczej popieram	Raczej jestem przeciwny(a)	Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	Nie mam zdania	Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	%	
Ogółem		8	23	15	21	32	1	925
Płeć	Mężczyźni	11	23	14	25	26	1	435
	Kobiety	5	24	15	17	38	1	490
Wiek	18-24 lata	3	31	18	12	35	1	71
	25-34	2	23	20	22	32	1	179
	35-44	3	27	17	26	27	0	173
	45-54	15	17	15	20	33		139
	55-64	9	26	11	23	28	2	168
	65 lat i więcej	13	20	9	17	38	2	195
Miejsce zamieszkania	Wieś	11	25	12	12	39	1	367
	Miasto do 19 999	5	25	18	17	35	1	130
	20 000 - 99 999	6	22	15	24	32	1	198
	100 000 - 499 999	7	26	12	29	25	1	136
	500 000 i więcej mieszk.	6	14	23	44	11	2	93
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	10	28	10	9	42	1	175
	Zasadnicze zawodowe	11	22	9	18	38	1	227
	Średnie	7	21	16	24	30	1	281
	Wyższe	4	24	22	29	21	0	242
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	25	16	37	18		110
	Średni personel, technicy	8	31	31	19	11		29
	Pracownicy adm.-biurowi		25	31	15	27	1	65
	Pracownicy usług	3	22	24	21	30	1	53
	Robotnicy wykwalifikowani	10	27	11	17	33	2	107
	Robotnicy niewykwalifik.	4	23	16	24	31	2	45
	Rolnicy	12	27	5	13	44		45
	Pracujący na własny rach.	9	9	19	25	37		37
	Bezrobotni	5	27	13	13	43		28
	Emeryci	12	22	11	18	34	2	241
	Renciści	15	14	9	15	45	1	54
	Uczniowie i studenci	1	37	15	14	33		37
	Gospodynie domowe i inni	6	20	10	27	37		73
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	3	26	24	22	23	2
spółce właścicieli prywatnych i państwa		5	25	19	25	27		92
sekt. pryw. poza rolnict.		6	22	18	24	29	1	227
prywatnym gosp. rolnym		12	29	9	14	37		46
		10	29	4	13	45		78
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	10	29	4	13	45		78
	Od 650 zł do 999 zł	11	33	9	16	29	1	116
	Od 1000 zł do 1399 zł	11	27	12	17	31	2	149
	Od 1400 zł do 1999 zł	7	25	20	19	27	2	176
	2000 zł i więcej	7	17	20	34	21		180
Ocena własnych war. mater.	Złe	6	21	4	15	50	3	60
	Średnie	9	20	14	20	36	2	336
	Dobre	7	26	17	22	28	0	530
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	19	9	16	34	3	39
	Raz w tygodniu	10	29	12	14	33	1	420
	1-2 razy w miesiącu	5	27	11	20	36		144
	Kilka razy w roku	4	16	21	28	29	1	219
	W ogóle nie uczestniczy	7	10	17	37	28	1	98
Poglądy polityczne	Lewica	3	20	20	42	15		161
	Centrum	1	22	22	27	26	2	232
	Prawica	19	33	10	10	28	0	309
	Trudno powiedzieć	3	14	9	14	58	1	209